خبرنگار «بی‌بی‌سی فارسی» از لبنان اخراج شد

فارس- روزنامه «الاخبار» لبنان، خبر داد که «مهرداد فرهمند» خبرنگار منطقه‌ای شبکه «بی.بی.سی فارسی» به دستور اداره کل امنیت عمومی لبنان، از این کشور اخراج شده است. الاخبار نوشت: علت این امر ورودش به فلسطین اشغالی و ضبط ویدئویی با سخنگوی ارتش رژیم صهیونیستی است که در این فیلم مقام صهیونیست اظهارات ضد ایرانی بیان می کند. به نوشته این روزنامه لبنانی، مهرداد فرهمند، ۱۲ سال بود که در بیروت اقامت داشت.

در بازخوانی فراز و نشیب های روند طراحی و ساخت راکتور مدرن شده آب سنگین اراک صورت گرفت

جزئیات ۲ سناریوی احتمالی ایران درباره راکتور اراک

هادی محمدی- یکی از بندهای فنی توافق هسته ای، مدرن سازی راکتور آب سنگین اراک بعد از بتن ریزی در منافذ سوخت کالندریای قلب سابق آن بوده است. راکتوری که در سال های گذشته، ایران طراحی و ساخت آن را به مراحل نهایی رسانده است و می توانست با استفاده از توان آب سنگین برخی از ایزوتوپ های صنعتی را برای کشور تولید کند اما این راکتور با تولید حدود ۱۰ کیلوگرم پلوتونیوم که بر اساس ادعای غربی ها ماده اولیه ساخت حداقل ۲ بمب پلوتونیومی است به یکی از نگرانی های ادعایی طرف مقابل در مذاکرات هسته ای بدل شده بود. ایران و ۵+۱ در قالب توافق ژنو در آذر ۹۲ به این تصمیم رسیدند که در برابر برخی امتیازات، ادامه روند ساخت راکتور اراک متوقف شود و سرانجام در نیز در ۲۳ تیر سال ۹۴ با نهایی شدن برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) و طبق مواد ۲ تا ۱۳ پیوست یک برجام قرار بود ضمن بتن ریزی در منافذ سوخت کالندریای قلب راکتور و در واقع نابود کردن آن، کار ساخت راکتور مدرن اراک با مشارکت کشورهای ۵+۱ آغاز شود. طبق برنامه اولیه این راکتور جدید با سوخت کمتر و غنای پایین تر می توانست ایزوتوپ های بیشتر و متنوع تری را برای ما تولید کند همچنین برای پایان دادن به نگرانی های موهوم طرف مقابل مبنی بر احتمال ساخت بمب پلوتونیومی از سوی ایران، راکتور جدید به شکلی طراحی می شد که ضمن حفظ هویت آب سنگین خود، کمتر از یک کیلوپلوتونیوم در سال تولید کند. این توافق در همان زمان با انتقادات زیادی مواجه و حتی بتن ریزی در قلب راکتور مورد استهزا قرار گرفت به گونه ای که با واکنش تند صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی روبه رو شد.

■ اشاره قطعنامه ۲۲۳۱ به راکتور اراک

یک روز پس از نهایی شدن برجام در وین، نیویورک نیز شاهد نشست مهمی بود و کشورهای عضو شورای امنیت به اتفاق قطعنامه ۲۲۳۱ را در حمایت و تایید برجام به تصویب رساندند در بخش معافیت ها و در بند ۲۱ این قطعنامه تصریح شده است که در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد، تصمیم می گیرد تدابیر اعمال شده در قطعنامه های گذشته در برخی حوزه ها اعمال نشود از جمله براساس متن قطعنامه ۲۲۳۱ «مدرنیزه کردن راکتور اراک براساس طرح مفهومی اولیه مورد توافق و متعاقبا براساس طراحی نهایی مورد توافق این راکتور، و به این صورت مدرن سازی راکتور اراک با استثنایی روبه رو شد تا در صورت برهم خوردن برجام از سوی ایران نیز این پروژه کار خود را انجام دهد.»

■ شرط رهبر انقلاب درباره راکتور اراک چه بود؟

در فاصله ۲۳ تیر ۹۴ تا مهر همان سال که مصوبه اجرای برجام در مجلس نهم به تصویب رسید انتقادات درباره نحوه اجرای برجام و از جمله اتفاقاتی که برای راکتور آب سنگین اراک می افتاد بالا گرفته بود تا این که رهبر معظم انقلاب در نامه ای تاریخی در آخرین روز مهر همان سال فصل الخطابی بر همه حرف و حدیث ها شدند و شروط ۹ گانه ایشان به اطلاع عموم رسید از جمله، رهبر انقلاب در بند سوم، اجرای دو اقدام عملی جمهوری اسلامی را منوط به پایان پرونده موضوعات حال و گذشته (PMD) دانستند و در بند چهارم در توضیح یکی از این دو اقدام عملی، تصریح کردند: «اقدام در مورد نوسازی کارخانه اراک با حفظ هویّت سنگین آن، تنها در صورتی آغاز خواهد شد که قرارداد قطعی و مطمئن درباره طرح جایگزین و تضمین کافی برای اجرای آن منعقد شده باشد.»

■ امضای ۷ وزیر خارجه پای سند بازطراحی اراک

متعاقب این شرط رهبر انقلاب و چند روز پس از اعلام آژانس در آذر ۹۴ مبنی بر این که پرونده PMD برای همیشه بسته شده، خبر رسید که سند رسمی بازطراحی راکتور اراک نیز به امضا رسیده است. سند مهمی که به گفته اعضای تیم مذاکره کننده و مقامات ارشد سازمان می توانست همان قرارداد قطعی و مطمئن مدنظر رهبر انقلاب باشد. سندی که امضای فیزیکی ۷ وزیر خارجه ایران، آمریکا، انگلیس، روسیه، چین، فرانسه و آلمان را پای خود دارد. بر اساس سند رسمی بازطراحی راکتور اراک، کشورهای ۵+۱ و اتحادیه اروپا تعهد سیاسی داده اند که راکتور اراک را بازسازی و طبق برجام راه اندازی کنند. امضای این سند توسط وزیران خارجه این کشورها اطمینان سیاسی بالایی را به ضمانت لازم درباره محقق شدن آن ایجاد می کند. در این سند، ایران به عنوان مالک و مدیر پروژه معرفی شده که «مسئولیت ارائه برنامه زمان بندی شده و اجرای کلی پروژه مدرن سازی اراک را بر عهده دارد.» همچنین بر اساس تصریح این سند ۵+۱ «پروژه مدرن سازی اراک را متعاقب مشورت با ایران مورد حمایت قرار می دهد و چین در طراحی و ساخت راکتور مدرن شده مشارکت می کند که مشتمل بر حوزه هایی همچون مهندسی طراحی راکتور، خدمات فناوری مهندسی، تأمین تجهیزات و ساخت سوخت برای بارگذاری اولیه هسته مرکزی، بر مبنای ترتیبات تجاری، خواهد بود. چین رئیس مشترک گروه کاری ۵+۱ است.» بر این اساس آمریکا نیز «پشتیبانی فنی و بازنگری در طراحی راکتور مدرن شده، همراه با تحلیل طراحی سوخت و استانداردهای ایمنی جهت تضمین سازگاری با شرایط و مشخصات کلیدی راکتور مدرن شده را،» به گونه ای که در برجام درج شده، ارائه خواهد کرد. در این سند برای فرانسه، انگلیس، آلمان، روسیه و نماینده عالی اتحادیه اروپایی نیز وظایفی تعیین شده است. نکته مهم در این سند موضوع اختلافات احتمالی است که در بند هفتم به آن اشاره شده و می نویسد: «اختلافات و نگرانی ها در خصوص اجرای این سند رسمی، از جمله ادعاهای مربوط به اجرا نشدن یا تأخیرهای بی مورد توسط هر یک از طرفین در ارتباط با تعهداتشان را می توان برای بحث و حل و فصل مطابق با برجام به کمیسیون مشترک ارجاع داد.» سپس برای شروع اجرای برجام، ایران به تعهد خود در خصوص اراک عمل کرد و تا قبل از تاریخ ۲۶ دی ۹۶ با خارج کردن کالندریا از قلب راکتور قدیمی و بتن ریزی منافذ این کالندریا، تعهد خود در این خصوص را عملیاتی کرد.

■ اردیبهشت ۹۶؛ امضای قرارداد بازطراحی راکتور آب سنگین اراک

با اجرای برجام، مدرن سازی راکتور اراک همواره یکی از سوالات خبرنگاران در این حوزه بود و به رغم فشارهای رسانه ای کار تدوین قراردادی تجاری میان ایران و چین برای طراحی راکتور جدید که البته توسط طرف ایرانی انجام می شد و طرف چینی تایید و بررسی لازم را برعهده داشت بیش از یک سال به طول انجامید. به گفته صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی مهم ترین دلیل این تاخیر توافق نکردن روی مبلغ این قرارداد بود و رسیدن به عددی که هم مطابق میل ایران باشد و هم رضایت طرف چینی را کسب کند تا اردیبهشت سال ۹۶ به طول انجامید. سرانجام در وین پایتخت اتریش اعلام شد که قرارداد بازطراحی راکتور آب سنگین اراک با حضور طرف های ایرانی و چینی امضا شده است. به گفته رئیس سازمان انرژی اتمی، قرارداد بازطراحی راکتور اراک حدود ۲۰۰ صفحه و جزئیات بسیار فراوانی دارد و ابعاد مختلف این همکاری را پوشش می دهد و بر این اساس ایران مسئولیت طراحی راکتور اراک و طراحی تجهیزات مرتبط را برعهده داشته و در نهایت طراحی های مذکور از سوی دو کشور آمریکا و چین، ارزیابی علمی می شود. بر اساس این قرارداد طرف چینی طراحی جدید راکتور اراک را که توسط متخصصان ایرانی صورت گرفته، از نظر تطبیق با استانداردهای ایمنی بین المللی بازبینی و در نهایت صحه گذاری می کنند.

■ پایان طراحی مفهومی و پایه؛ آغاز طراحی تفضیلی

از آن زمان تا کنون که بیش از یک سال می گذرد خبرهای متفاوتی از این پروژه رسیده و بر اساس سخنان مقامات مختلف سازمان انرژی اتمی تاکنون علاوه بر طراحی مفهومی و پایه که تمام شده، طراحی تفضیلی در جریان است و به نظر می رسد در آینده ای نه چندان دور وارد مرحله خرید تجهیزات این راکتور مدرن خواهیم شد.

■ راکتور جدید چه زمانی به بهره برداری می‌رسد؟

مهندس پژمان رحیمیان معاون تولید مواد اولیه و سوخت هسته ای سازمان انرژی اتمی و نماینده ارشد سازمان در مذاکرات هسته ای فروردین سال گذشته در گفت و گو با خراسان در پاسخ به این سوال که آیا می توانید تاریخی برای راه اندازی اراک یا حداقل تست سرد راکتور بدهید؟ گفته بود: «در مورد راکتور اراک ما یک برنامه پنج ساله از زمستان ۹۴ داشتیم که شروعش با کندی هایی روبه رو بود که در ادامه جبران می کنیم اما انتظار داریم این راکتور در سال ۱۴۰۰ به مرحله راه اندازی نهایی خودش نزدیک شده باشد.» اما این روزها بیشتر از همیشه نگران این راکتور که اولین راکتور ایرانی در کشور خواهد بود هستیم چرا که ترامپ با اعلام خروج آمریکا از برجام و بازگشت تحریم های ثانویه این کشور عملا زنگ خطر بزرگی را علیه برجام به صدا درآورده است. در این میان سوال این است که وضعیت ادامه بازطراحی اراک چه می شود و ما چه عکس العملی می توانیم داشته باشیم؟ اگر چه بر اساس گفت و گوهای غیر رسمی این جمع بندی وجود دارد که چین همچنان به عنوان اصلی ترین شریک ایران در ساخت راکتور جدید در پروژه باقی می ماند و نشانه ای از تردید چینی ها دیده نشده اما از طرفی دیگر به دلیل این که اصولا کار طراحی راکتور توسط ایرانی ها انجام شده و در این حوزه نیازی به طرف های خارجی نداریم به نظر می رسد مشکل چندانی به جز تامین تجهیزات نداشته باشیم. با این حال یکی از اولین اقدامات می تواند استفاده از سازوکار حل و فصل مسائل در مواد ۳۶ و ۳۷ برجام و استفاده از کمیسیون مشترک به شمار رود که در بند هفتم از سند رسمی مدرن سازی اراک نیز تصریح شده است. از سوی دیگر این روزها مذاکرات جدید ایران و سه کشور اروپایی فرانسه، آلمان و انگلیس نیز جریان دارد تا اروپایی ها بتوانند با تعهداتی که می دهند در مقابل عهد شکنی آمریکا، برجام را حفظ و در واقع ایران را ترغیب کنند که در برجام بماند. این که آیا در این مذاکرات تکلیف ساخت راکتور اراک نیز مشخص می شود یا خیر؟ سوالی بود که از بهرام قاسمی سخنگوی وزارت خارجه پرسیدم و او در جواب اظهار کرد: ما با همه طرف های برجام در حال گفت و گو هستیم و در نهایت چیدمان خود را درباره همه نوع همکاری و تعهداتی که داشتند از جمله ساخت راکتور جدید دنبال می کنیم.

■ اگر ایران هم از برجام خارج شود، سرنوشت راکتور اراک چه خواهد شد؟

احتمال دارد جمعه آینده که کمیسیون مشترک برجام به درخواست ایران و بدون آمریکا تشکیل خواهد شد این موضوع نیز مطرح شود. با این حال ممکن است همه تلاش های این چند هفته برای زنده نگه داشتن مریضی به نام برجام ثمر ندهد و ایران نیز بخواهد دست از تعهدات برجامی خود از جمله در راکتور اراک بکشد در این خصوص راه بازگشت پذیری چیست؟ مهندس رحیمیان سال گذشته در پاسخ به سوال ما درباره برخی تضمین ها بابت ساخت راکتور آب سنگین جدید در اراک گفته بود: «سازمان برای راکتور آب سنگین قبلی سوخت ساخته بود و الان هم تمام قطعات و قرص های اورانیوم طبیعی و مجتمعات سوخت اراک قبلی به عنوان ضمانت تکمیل راکتور جدید IR۲۰ دست نخورده نگهداری می شود تا اگر روزی بدعهدی یا نقضی از طرف مقابل ببینیم زمانی برای ساخت سوخت راکتور قبلی نیاز نباشد و زمان برگشت پذیری ما کاهش پیدا کند». وی درباره این که اگر حتی مجبور شویم مجدد راکتور قدیمی را بسازیم آیا این امکان وجود دارد یا نه؟ اظهار کرده بود: «در اراک چون موضوع به بحث های ایمنی می رسد ممکن است دچار تعدیلاتی شویم. اگر بخواهیم راکتور قدیمی را بسازیم همان زمان بندی را خواهد داشت و می توانیم همان قلب را بسازیم و نصب کنیم همچنین از همان سوخت های قبلی استفاده کنیم که زمانش قابل گفتن نیست. در مجموع بازگشت پذیری ما در یک زمان غیر قابل باور خواهد بود که ۱۰۰ درصد از پنج سال مدرن سازی راکتور زودتر است». همچنین یک ماه قبل نیز اصغر زارعان دستیار ویژه رئیس سازمان انرژی اتمی به خراسان گفته بود که حتی در صورت برهم خوردن برجام ادامه ساخت راکتور جدید به صرفه و معقول تر است ضمن این که تا ساخت این راکتور تنها سه سال فاصله داریم. وی در عین حال تاکید کرد، اگر نظام تصمیم بگیرد به همان راکتور قبلی برگردیم حدود یک سال و نیم زمان نیاز است تا برگشت پذیری سریعی داشته باشیم.

■ ۲ سناریوی احتمالی درباره راکتور اراک

با توجه به اظهارات مقامات ارشد کشورمان در زمان مذاکرات هسته ای، شرایط فعلی تا حدودی دیده شده و سناریوهای مورد نیاز وجود دارد. این که تصمیم نظام در بدترین حالت که برهم خوردن برجام و کنار کشیدن طرف های مقابل از پروژه راکتور است چه باشد نیاز به گذشت زمان دارد اما در جایگاه تحلیل می توان گفت از آن جا که قرارداد تجاری با برخی پیش بینی های ضرر و زیان بوده پیگیری خسارت ها از چین یکی از اقدامات اولیه است همچنین شکایت در کمیسیون مشترک که در زمان برهم خوردن برجام محلی از اعراب ندارد تا آن موقع عملی است اما در انتهای این شرایط دو اقدام محتمل خواهد بود: اول این که راکتور جدید که ویژگی ها و قابلیت های بسیار و پلوتونیوم کمی دارد و مراحل طراحی آن تقریبا تمام شده را خودمان بسازیم و تمام کنیم. این گزینه با توجه به اطلاعاتی که خبرنگار خراسان کسب کرده عملی است و متخصصان داخلی در سازمان انرژی اتمی کاملا این آمادگی را دارند تا با توجه به این که کار طراحی نیز به صورت بومی انجام شده کار ساخت را انجام دهند اگر چه به ظاهر این کار حدود سه سال زمان نیاز دارد و ممکن است در تامین تجهیزات با مشکل تحریم ها روبه رو شویم. گزینه دوم که می تواند یک پاسخ صریح و نگران کننده برای طرف مقابل باشد تصمیم نظام به ساخت دوباره راکتور سابق است که با وجود نقشه ها و تجربیاتی که در گذشته کسب شده فرایندی راحت تر است و می شود در کمتر از ۱/۵ سال آن را به پایان رساند. راکتور قدیمی اگر چه نیازهای زیادی را برای ما تامین نمی کند اما با توجه به این که سوخت اش را نیز داریم و سالانه حدود ۱۰ کیلوپلوتونیوم خطرناک تولید می کند می تواند پیام های واضحی برای طرف مقابل داشته باشد.

در بررسی و تحلیل مواضع مقامات اروپایی در ۲ هفته اخیر صورت گرفت

واکاوی قدرت اجرایی «انسداد تحریم ها» و خط مشی اروپا درباره برجام

۱۸ اردیبهشت بود که رئیس جمهور آمریکا با اعلام خروج این کشور از توافق هسته ای با ایران گفت که تحریم های رفع شده به موجب برجام علیه ایران از سر گرفته خواهد شد. ساعاتی بعد وزارت خزانه داری آمریکا در دستور العملی تصریح کرد: تحریم های تعلیق شده علیه ایران به موجب برجام پس از دوره های ۹۰ و ۱۸۰ روزه از سر گرفته خواهد شد. تصمیم رئیس جمهور آمریکا البته با مخالفت جامعه جهانی و حتی متحدان اروپایی این کشور رو به رو شد. رئیس جمهور کشورمان نیز بعد از سخنرانی رئیس جمهور آمریکا تاکید کرد: در صورتی که ایران در هفته های آینده به این نتیجه برسد که با همکاری پنج کشور دیگر می تواند به منافع خود در برجام دست یابد، اجرای این توافق هسته ای را ادامه خواهد داد. آقای روحانی تاکید کرد: برای بقای برجام، اروپا باید تضمین بدهد ایران از منافع آن بهره مند می شود. با اعلام تصمیم آمریکا برای خروج از برجام، مقامات اروپایی بارها در موضع گیری ها و سخنرانی های خود از تلاش برای یافتن راه حل حفظ برجام و حمایت از شرکت ها و سرمایه گذاران اروپایی در برابر تحریم های آمریکا علیه ایران تاکید کردند. براساس گزارش پایگاه اطلاع رسانی شورای راهبردی روابط خارجی (scfr.ir) از لابه لای این موضع گیری ها می توان کنکاشی بر ظرفیت ها و خط مشی این دولت ها داشت.

■ اروپا فعلا از ضمانت نمی گوید

چهارشنبه هفته گذشته، فدریکا موگرینی، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در برابر دوربین های خبری گفت: ممکن است نتوانم درباره ضمانت های حقوقی یا اقتصادی (برای حفظ برجام) صحبت کنم، اما می توانم درباره کار جدی، مصمم و متعهد از سوی طرفِ اروپایی و همچنین طرف ایرانی برای حفظ تعهدات مان صحبت کنم. کمیسیون اروپا هم روز جمعه اعلام کرد: به دنبال خروج آمریکا از توافق هسته ای ایران و تحمیل مجدد تحریم ها علیه تهران، فرایند احیای یک قانون ویژه در زمینه مسدود کردن تحریم ها را برای محافظت از شرکت های اروپایی در ایران شروع کرده است. مقام های اروپایی ادعا می کنند که فعال کردن این قوانین برای ایران می تواند از سرمایه گذاری شرکت های اروپایی در ایران محافظت کند. بر اساس این قانون شرکت های اتحادیه اروپا از تبعیت از تحریم های آمریکا منع شده اند و نباید احکام هیچ یک از دادگاه هایی را که هدف از آن ها اعمال تحریم های آمریکا یا جرایم مد نظر این کشور است، به رسمیت بشناسند. این روند حقوقی که «مقررات مسدودساز» نام دارد، در دهه ۱۹۹۰ و زمانی که آمریکا سعی داشت شرکت های خارجی را با وضع جریمه و تحریم از هرگونه مبادلات تجاری با کوبا منع کند، ایجاد شد، اما هیچ گاه به طور رسمی اجرایی نشد.

■ آلمان و فرانسه دنبال فراتر از برجام

با این که به ظاهر مقامات اروپا تحرکات گسترده ای برای حفظ برجام آغاز کرده اند، اما اظهارات سران سه کشور اروپایی طرف توافق هسته ای نشان می دهد خود اروپایی ها هم چندان به تلاش های شان امیدوار نیستند. صدراعظم آلمان روز جمعه در نشست خبری با ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه هر چند بر باقی ماندن اروپا در توافق هسته ای با ایران تاکید کرد، اما گفت: معتقدم این توافق، چیزی غیر از یک توافق کامل است؛ اما بهتر از آن است که ما اصلا توافقی (با ایران) نداشته باشیم. ما باید درباره موضوعات دیگر نیز با ایران گفت و گو کنیم. این وحدت و اتفاق نظر همچنان میان ما و آمریکا درباره مسائلی نظیر برنامه موشک های بالستیک ایران و به طور مثال مسائلی نظیر منقضی شدن بخش هایی از توافق نامه اتمی ایران وجود دارد. امانوئل مکرون، رئیس جمهور فرانسه نیز بعد از نشست سران اتحادیه اروپا در صوفیه گفت: انتخاب و تصمیم اتحادیه اروپا از یک سو، باقی ماندن در توافق ۲۰۱۵ است، اما در عین حال همچنان که فرانسه در سپتامبر ۲۰۱۷ در سازمان ملل پیشنهاد کرده بود، بر گسترش مذاکرات در باب مسائل هسته ای بعد از ۲۰۲۵، باز کردن گفت و گو درباره فعالیت بالستیک ایران و همچنین فعالیت منطقه ای ایران بالاخص در عراق، سوریه، یمن و لبنان تاکید دارد.

■ فرار سریع شرکت های اروپایی

بیانیه های پی در پی شرکت ها و بانک های اروپایی در روز جمعه برای تعلیق فعالیت هایشان در ایران را که ساعاتی بعد از اعلام فعال شدن قوانین مسدودسازی صادر می شدند، شاید بتوان نخستین نشانه های جدی نگرفتن قوانین مسدودسازی از سوی شرکت ها در نظر گرفت. روز جمعه، شرکت فرانسوی «اینژی»، «دی زی بانک» آلمان و شرکت «پی جی نیگ» لهستان اعلام کردند فعالیت های خود در ایران را تعلیق خواهند کرد. پیشتر از آن، شرکت نفتی «توتال» فرانسه هم گفت: در صورتی که نتواند از آمریکا معافیت تحریمی دریافت کند، از پروژه توسعه فاز ۱۱ میدان گازی پارس جنوبی کناره گیری می کند. این ها شرکت های بزرگ و مهمی هستند که در بخش های تاثیر گذار و مهم ایران سرمایه گذاری کرده اند.

■ فرانسه گریزان از مقابله با آمریکا

آن طور که از مواضع پاریس برمی آید، منافع اقتصادی برای اروپایی ها در اولویت قرار ندارد؛ آن ها دنبال مزیت های ژئوپلیتیک هستند. چنان که رئیس جمهور فرانسه در واکنش به خروج شرکت های اروپایی از ایران بعد از تهدید آمریکا به اعمال تحریم ها گفت: ما طرف این گروه یا آن گروه را نمی گیریم، قرار نیست ما به متحدان ایران علیه آمریکا تبدیل شویم. ما قرار نیست بر سر ایران با آمریکا جنگ راهبردی - تجاری راه بیندازیم. به صراحت می گویم ما قرار نیست شرکت های آمریکایی را تحریم کنیم، چون تحریم هایی را در موضوع ایران اعمال می کنند. این از نظر ژئوپلیتیک با هدفی که به دنبال آن هستیم، تطابقی ندارد. دومین محدودیت این است که ما شرکت ها را مجبور به ماندن در ایران نمی کنیم و این واقعیت دنیای تجارت است. رئیس جمهور فرانسه رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل توتال نیست. این یک اشتباه از سوی رئیس جمهور فرانسه است که توتال را وادار کند کاری دیگر انجام دهد که در عین حال شدنی هم نیست. اولویت من درباره بازار ایران تجاری و مالی نیست. باید به صراحت بگویم، اولویت من ژئوپلیتیک است. رئیس جمهور فرانسه نیز مانند صدراعظم آلمان به صراحت از باز بودن برجام برای گفت و گو در دیگر موارد صحبت می کند. مکرون در اظهارات روز جمعه خود بر این موضوع بار دیگر تاکید کرد که «این توافق کافی نیست؛ با این که فرانسه امضا کننده آن است و باید با یک توافق دیگر برای دوره بعد از ۲۰۲۵ در حوزه هسته ای تکمیل شود، همچنین با یک توافق دیگر درباره فعالیت های موشکی و یک توافق درباره حضور منطقه ای ایران».

■ تدابیر روی کاغذ عملیاتی می‌شود؟

در کنار این اظهارات نباید فراموش کرد که آرایش تحریم های آمریکا و میزان نفوذ نظام مالی این کشور نسبت به سال ۱۹۹۶ به نحوی تغییر کرده است که اگر اروپا عزم سیاسی نداشته باشد، قوانین مسدودساز اثری غیر از یک بیانیه سیاسی و ابزاری برای هشداردهی نخواهد داشت. سال ۱۹۹۶، قوانین کنگره آمریکا به نحوی تنظیم شده بود که رئیس جمهور این کشور را به اعمال تحریم هایی عمدتاً خفیف علیه شرکت هایی که با ایران تجارت می کردند، ملزم می کرد. این معادله، اما در سال ۲۰۱۰ به قانونی تغییر کرد که بزرگ ترین نقطه قوت آمریکا، یعنی سیطره این کشور بر مبادلات مالی دنیا را به عنوان اهرم فشار علیه تجارت با ایران به کار می گرفت. این قانون اعلام می کرد هر بانک خارجی که روابط کارگزار بانکی خود با یک بانک تحریم شده ایرانی را حفظ کند، روابط بانکی خود با ایالات متحده را در معرض خطر قرار می دهد. ایالات متحده، در سال ۲۰۱۱ دامنه این ممنوعیت ها را به مبادلات با بانک مرکزی ایران و در سال ۲۰۱۲ به مجموعه وسیعی از بخش ها و فعالیت های اقتصاد ایران گسترش داد. مقررات مسدودساز اروپا شاید بتواند از شرکت ها در برابر جریمه های آمریکا جلوگیری کند، اما چالش مهم آن محافظت از بانک های اروپایی در برابر امکان قطع دسترسی به نظام مالی آمریکا خواهد بود. بنابراین، اگر اروپا به منافع ژئوپلیتیک می اندیشد، باید دید سرانجام دست و پنجه نرم کردن با شبکه تحریم های آمریکا به کجا خواهد انجامید.

با اشاره به تلاش ها برای تجزیه ایران و فشارهای اقتصادی مطرح شد:

افشاگری اندیشکده آمریکایی از طرح امارات و عربستان علیه ایران

یک تحلیل گر ارشد اندیشکده آمریکایی «بنیاد کشورهای عربی خلیج فارس» یادداشتی درباره خواسته ها و امیدواری های عربستان سعودی و امارات متحده عربی از واشنگتن و تل آویو برای مقابله با ایران منتشر کرد. در حالی که تحرکات ضد ایرانی و هماهنگ آمریکا، رژیم صهیونیستی، عربستان سعودی و امارات متحده عربی ادامه دارد، یک تحلیل گر ارشد در اندیشکده آمریکایی «بنیاد کشورهای عربی خلیج فارس» واقع در واشنگتن یادداشتی با عنوان «طرح جایگزین عربی برای مهار ایران» درباره خواسته ها و امیدواری های ریاض و ابوظبی از واشنگتن و تل آویو برای مقابله با تهران منتشر کرد.

■ استقبال گرم از خروج آمریکا از برجام

به گزارش فارس، این یادداشت که به قلم «حسین ایبش» در «بلومبرگ» منتشر شده، با تاکید بر «استقبال گرم» رژیم صهیونیستی، عربستان سعودی و امارات متحده عربی از خروج آمریکا از برجام شروع شده می افزاید: ریاض، ابوظبی و تل آویو خواهان آن هستند که «واشنگتن رهبری یک راهبرد منطقه ای برای مقابله با ایران را به دست گیرد... در نتیجه آن ها از حملات لفظی ترامپ و اعمال مجدد تحریم های علیه رژیم ایران خرسند و خواهان آن هستند که آمریکا راه را روی هرگونه تلاش کشورهای اروپایی باقی مانده در توافق هسته ای برای یافتن طریقی جهت تداوم تعاملات شرکت هایشان با نهادها و سازمان های ایرانی مسدود کند.»

■ خواسته های تل آویو، ریاض و ابوظبی از واشنگتن

بر اساس این گزارش از جمله چیزهایی که این دو کشور عربی و رژیم صهیونیستی از آمریکا می خواهند، اقدام محدود و متمرکز نظامی برای معکوس کردن و پس زدن برخی از مزایا و پیشرفت هایی است که ایران از زمان حمله به عراق در سال ۲۰۰۳ به دست آورده است. آن ها همین حالا هم در یمن در حال هدف قرار دادن شورشیان حوثی مورد حمایت ایران هستند. آن ها همچنین به ایفای نقش در مقابله با رفتار بی قانون ایران در آب های خود خلیج فارس هم شاید امیدوار هستند. آن ها در حال جست و جو برای ایفای نقش رهبری واشنگتن در مقابله با ایران در عراق هم هستند. البته عربستان سعودی تمایل خود را برای ایفای نقش دیپلماتیک، سیاسی و مالی در عراق نشان داده است.

■ امیدهای سعودی-اماراتی به اسرائیل در سوریه

به نوشته «حسین ایبش» شاید حیاتی ترین صحنه از منظر استراتژیک در چنین کارزاری، صحنه سوریه باشد که البته از کشورهای خلیج فارس دور است. آن ها امیدوارند که اسرائیل در سوریه، خطوط قرمز مختص خودش را در قبال اقدامات ایران اجرا و زندگی را برای نیروهای حزب ا... در سوریه و شاید در خود لبنان سخت کند. کشورهای عربی خلیج فارس می خواهند با آمریکا کار و ترکیه و روسیه را ترغیب کنند که یک ایران توانمند و تهاجمی، به نفع منافعشان (منافع ترکیه و روسیه) نیست. اگر چنین نکنند، روسیه می تواند مانعی بزرگ برای کاستن از نفوذ ایران در سوریه و برگرداندن حزب ا... به لبنان ایجاد کند.

■ حمایت آمریکا، عربستان و امارات از تجزیه ایران

«ایبش» همچنین تصریح کرده است: در حالی که کشورهای خلیج فارس خواهان یک جنگ تمام عیار با ایران نیستند اما نشانه هایی از تشویق اقلیت های قومی ایران از قبیل بلوچ ها، عرب ها و کُردها به شورش و قیام توسط کشورهای عربی و آمریکا وجود دارد. در ادامه این تحلیل آمده که «هدف، تغییر رژیم نیست چرا که چنین چیزی هم اکنون، یک احتمال جدی نیست. آن چه آن ها می خواهند آن است که برای فشار بر ایران به منظور تغییر رفتار، جاه طلبی ها و مهار توانایی آن برای بی ثبات کردن همسایگانش و همچنین گسترش نفوذش، یک کارزار مهار و کنترل پایدار وجود داشته باشد.» به نوشته عضو اندیشکده آمریکایی «بنیاد کشورهای عربی خلیج فارس» «این یک درخواست بزرگ است و شاید بزرگ تر از آن است که رهبران عربی خلیج (فارس) فکر می کنند و تشخیص می دهند. این کشورها به دنبال دهه ها رهبری آمریکا بر منطقه، به نظم منطقه ای که آمریکا آن را اجرا و اعمال کرده، عادت کرده و از آن نفع برده اند اما حالا به ویژه پس از (جنگ های) عراق و افغانستان، طیف های مختلف سیاسی در آمریکا از جنگ در خاورمیانه به ستوه آمده اند.» کشورهای خلیج فارس در حال درخواست برای تکرار ماجراجویی سال ۲۰۰۳ در عراق نیستند بلکه آن ها خواهان یک تلاش چند جبهه ای و چندوجهی برای پس زدن و عقب راندن نفوذ ایران از راه بی اثر کردن نیروهای نیابتی آن، حمایت از دشمنان ایران و شورشیان (در این کشور) و خفه کردن اقتصاد آن است.

■ سپاه یکی از اهداف آمریکا، عربستان و امارات

از نظر آن ها، تنها واشنگتن می تواند چنین کاری را انجام دهد. به طور خاص ایده و نظر آن است که سپاه پاسداران و مشتری هایش در سراسر منطقه تضعیف شوند.